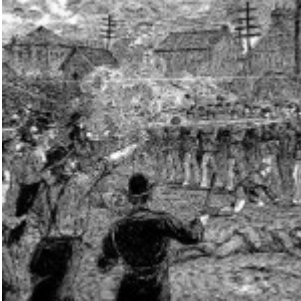

Η καθιέρωση της **1ης Μάη** ως παγκόσμια μέρα της **εργατικής** τάξης

Πώς και γιατί το εργατικό κίνημα καθιέρωσε την 1η Μάη ως παγκόσμια μέρα της εργατικής τάξης;

Στις 20 Ιουλίου 1889, το ιδρυτικό συνέδριο της Δεύτερης Διεθνούς πήρε την εξής απόφαση: «Θα οργανωθεί μια μεγάλη διεθνής εκδήλωση για μια καθορισμένη ημερομηνία, με τέτοιο τρόπο, ώστε οι εργάτες σε όλες τις χώρες και σε όλες τις πόλεις ν' απευθύνουν ταυτόχρονα μια συγκεκριμένη μέρα, προς τις δημόσιες αρχές, ένα αίτημα για να

καθοριστεί η εργάσιμη μέρα σε οκτώ ώρες και να τεθούν σε ισχύ οι άλλες αποφάσεις του Διεθνούς Συνεδρίου του Παρισιού.

Ενόψει του ότι μια τέτοια εκδήλωση έχει ήδη αποφασιστεί από την Αμερικανική Ομοσπονδία Εργασίας στο συνέδριό της, το Δεκέμβρη του 1888 στο Σεντ Λούις για την 1η του Μάη 1890, η μέρα αυτή γίνεται δεκτή σαν η μέρα για τη διεθνή εκδήλωση. Οι εργάτες των διαφόρων χωρών θα πρέπει να οργανώσουν την εκδήλωση με τρόπο ανάλογο προς τις συνθήκες της χώρας τους» (Ουίλιαμ Φόστερ: «Η Ιστορία των τριών Διεθνών», Αθήνα 1975, σελ. 175).

Γιατί όμως η 1η Μάη; Ήταν η μέρα της μεγάλης απεργίας στο Σικάγο των ΗΠΑ με αίτημα την καθιέρωση της 8ωρης εργάσιμης μέρας, αντί της 10ωρης, 11ωρης έως και 14ωρης που ήταν ως τότε. Απεργία η οποία συνεχίστηκε και τις επόμενες μέρες και που βάφτηκε στο αίμα των εργατών από το χτύπημα αστυνομίας με εντολή των καπιταλιστών, ενώ οι ηγέτες, πρωτεργάτες των τότε εργατικών κινητοποιήσεων για το 8ωρο καταδικάστηκαν σε θάνατο και εκτελέστηκαν. Έτσι η 1η Μάη του 1886 αποφασίστηκε να καθιερωθεί ως η Εργατική Πρωτομαγιά. Ας παρακολουθήσουμε τα ιστορικά γεγονότα του εργατικού κινήματος της τότε περιόδου. Πηγή το έργο των Ρίτσαρντ Ο. Μπόγιερ και Χέρμπερτ Μ. Μόρε, «Η άγνωστη Ιστορία του Εργατικού Κινήματος των ΗΠΑ», εκδόσεις «Σύγχρονη Εποχή». Οι υπότιτλοι είναι του «Ρ».

Ήταν μια θαυμάσια μέρα

«Παντού βλέπει κανείς αναταραχή για το οχτάωρο», έγραφε ο Τζον Σουίντον στην εφημερίδα του, στις 18 του Απριλίου 1886. Οι εργάτες διαδήλωναν και τραγουδούσαν από τη Νέα Υόρκη μέχρι το Σαν Φραντσίσκο. Οι εφημερίδες, ομόφωνα και με μικρές διαφοροποιήσεις, δήλωναν ότι το κίνημα ήταν «κομμουνιστικό, ανατρεχιαστικό και αχαλίνωτο». Δήλωναν ότι θα έφερνε «μείωση μισθών, φτώχεια και κοινωνική υποβάθμιση του αμερικανικού εργάτη», ενώ θα έσπρωχνε τους εργάτες σε «αλητεία και χαρτοπαιξία, βία, κραυγάλη και αλκοολισμό». Η «Νιου Γιόρκ Τάιμς», στις 25 του Απριλίου 1886, χαρακτήρισε το κίνημα «αντιαμερικανικό», προσθέτοντας ότι «οι εργατικές αναταραχές προκαλούνται από ξένους»...

Οι εφημερίδες και οι βιομήχανοι διέδιδαν ότι η 1η του Μάη ήταν η ημερομηνία που θα γινόταν μια κομμουνιστική εργατική εξέγερση, σύμφωνα με το μοντέλο της Παρισινής Κομμούνας. Ο Μέλβιλ Ε. Στόουν, διευθυντής της εφημερίδας «Σικάγο Ντέιλι Νιους» – η οποία χαρακτηριζόταν «η πιο κερδοφόρα έκδοση δυτικά της Νέας Υόρκης» – έλεγε ότι «εύκολα προβλέπεται επανάληψη των ταραχών της Παρισινής Κομμούνας», για την 1η Μάη 1886.

Στο φύλλο της μέρας εκείνης, η εφημερίδα του Σικάγου «Ιντερ Οσεαν» ανακοίνωνε: «Οι σοσιαλιστές ταραχοποιοί δήλωσαν με καμάρι ότι θα χρησιμοποιήσουν τη διαδήλωση για το οχτάωρο προς όφελός τους... Έγινε γνωστό ότι φτάνουν σήμερα στο Σικάγο μερικοί από τους πιο ικανούς καθοδηγητές του σοσιαλιστικού κινήματος»...

Η 1η του Μάη ήταν μια θαυμάσια μέρα. Ο παγωμένος άνεμος της λίμνης, που συχνά ήταν πολύ διαπεραστικός την άνοιξη, ξαφνικά έπεσε και είχε βγει ένας δυνατός ήλιος. Ολα ήταν ήσυχα, τα εργοστάσια άδεια, οι αποθήκες κλειστές, τα φορτηγά βαγόνια αχρησιμοποίητα, οι δρόμοι έρημοι, οι οικοδομές παρατημένες, δεν έβγαινε καπνός από τα φουγάρα των εργοστασίων και οι μάντρες των ζώων ήταν σιωπηλές.

Ήταν Σάββατο, εργάσιμη μέρα. Όμως οι εργάτες γελώντας, κουβεντιάζοντας και ντυμένοι με τα καλά τους, κατευθύνονταν μαζί με τις γυναίκες και τα παιδιά τους, στη λεωφόρο Μίτσιγκαν. Ο δρόμος είχε αποκτήσει ατμόσφαιρα γιορτής...

Εξω από τον κύριο όγκο της διαδήλωσης και στους γειτονικούς δρόμους ήταν παραταγμένοι λόχοι αστυνομικών και ειδικών δυνάμεων, έτοιμοι να επιβάλουν «το νόμο και την τάξη». Σε στρατηγικά σημεία, στις στέγες, ήταν μαζεμένοι αστυνομικοί, Πίνκερτον και αξιωματικοί της εθνοφρουράς, κρατώντας όπλα και άλλα σύνεργα πολέμου. Στους στρατώνες, 1.350 εθνοφρουροί με στολή, οπλισμό και πολυβόλα περίμεναν το σύνθημα για να δράσουν. Σε ένα κεντρικό κτίριο γραφείων μαζεύτηκαν ηγετικά στελέχη της Επιτροπής Πολιτών. Συνεδρίαζαν όλη την ημέρα και έπαιρναν αναφορές από έξω για την επικείμενη σύγκρουση. Αυτοί ήταν το γενικό επιτελείο που συντόνιζε τη μάχη για τη διάσωση του Σικάγου από το κομμουνιστικό οχτάωρο...

Η διαδήλωση

Γύρω στους 340.000 εργάτες διαδήλωναν σε όλη τη χώρα. Περίπου 190.000 είχαν κατέβει σε απεργία. Στο Σικάγο 80.000 απεργούσαν για το οχτάωρο και οι περισσότεροι, είπε ο Σπάις δείχνοντας με συγκίνηση, βρίσκονταν εδώ και περίμεναν να αρχίσει η διαδήλωση. Μια δεύτερη σκέψη πέρασε από το μυαλό του και είπε στον Πάρσονς να διαβάσει το κύριο άρθρο της «Μέιλ»: «Στην πόλη μας υπάρχουν δύο επικίνδυνοι κακοποιοί, δύο ακαμάτηδες δειλοί που πάνε να δημιουργήσουν φασαρίες. Ο ένας λέγεται Πάρσονς, ο άλλος Σπάις...»
»Θυμηθείτε τα ονόματα τους σήμερα. Παρακολουθήστε τους. Θεωρήστε τους προσωπικά υπεύθυνους για όποια φασαρία δημιουργηθεί. Τιμωρήστε τους παραδειγματικά αν σημειωθούν ταραχές!».

Η διαδήλωση άρχιζε, οι χιλιάδες ξεκινούσαν την πορεία και ο καθένας ένιωθε μέσα του τη δύναμη, την τεράστια δύναμη της αλληλεγγύης... *όλοι αποφασισμένοι στη διεκδίκηση του οχτάωρου.*

Ο Πάρσονς βάδιζε κοντά στην κεφαλή της πορείας... Η πορεία κατευθύνθηκε προς τη λίμνη Φροντ, όπου θα γίνονταν ομιλίες στα αγγλικά, τα τσέχικα, τα γερμανικά και τα πολωνικά. Ο Πάρσονς μίλησε για την ακατανίκητη δύναμη της ενωμένης εργατικής τάξης. Ο Σπάις, τριάντα ενός χρόνων, εκδότης της γερμανόφωνης εργατικής εφημερίδας «Αρμπάιτερ – Τσάιτουνγκ» και εξίσου εύγλωττος στη μητρική του γλώσσα και στα αγγλικά, ήταν πολύ αγαπητός στους συγκεντρωμένους... Καθώς τα χειροκροτήματα για τον Σπάις έσβηναν, η Πρωτομαγιά ανήκε πια στο παρελθόν.

Δεν έγινε αιματοχυσία, ούτε επαναλήφθηκε η Παρισινή Κομμούνια... Ο Τύπος με απολογητικό ύφος άρχισε να μετριάζει τις βίαιες προβλέψεις του... το Σικάγο τώρα ένιωθε κάπως εξαιπημένο με την ειρηνική διαδήλωση. Η επόμενη μέρα ήταν Κυριακή και ο Πάρσονς πήγε στο Σινσινάτι για να μιλήσει σε μια συγκέντρωση. Τη Δευτέρα η απεργία απλώθηκε και πολλές χιλιάδες εργατών του Σικάγου κατάκτησαν το οχτάωρο, ενώ η Επιτροπή Πολιτών εξακολουθούσε να υποστηρίζει ότι κάτι έπρεπε να γίνει.

Η αστυνομία, εξοργισμένη από τη διάψευση των υψηλών προσδοκιών της για την Πρωτομαγιά, παρηγορήθηκε κάπως χτυπώντας τους εργαζόμενους στο λοκάουτ του εργοστασίου θεριστικών μηχανών του Μακ Κόρμικ και βάζοντας μέσα 300 απεργοσπάστες. Την ώρα που έκλεινε το εργοστάσιο, ένα μεγάλο πλήθος εργατών περίμενε να βγουν οι απεργοσπάστες. Τότε, ξαφνικά, τα όπλα των αστυνομικών στράφηκαν κατά πάνω τους. Εκείνοι υποχώρησαν και έκαναν να φύγουν, όταν η αστυνομία, σύμφωνα με έναν αυτόπτη μάρτυρα, «άρχισε να πυροβολεί τους εργάτες πισώπλατα. Μερικοί άντρες και αγόρια σκοτώθηκαν καθώς έτρεχαν να φύγουν». Οι νεκροί ήταν έξι. Ο Σπάις, που μιλούσε εκεί κοντά σε συγκέντρωση απεργών εργατών ξυλουργείων, είδε τη σφαγή και το ανέφερε στους συντρόφους του. Αποφασίστηκε να οργανωθεί συγκέντρωση διαμαρτυρίας για την αστυνομική βία, το επόμενο βράδυ στην πλατεία Χεϊμάρκετ...

Ο Πάρσονς είχε γυρίσει από το Σινσινάτι με ακμαίο ηθικό και ενθουσιασμένος από τα νέα ότι χιλιάδες εργάτες σε όλη τη χώρα κατακτούσαν το οχτάωρο. Αφού ετοίμασε λεπτομερειακή αναφορά για το ταξίδι του, το μεσημέρι και ενώ έτρωγαν στο σπίτι τους της οδού Ιντιάνα, η Λούσι του είπε για τη συγκέντρωση στη Χεϊμάρκετ, αλλά πρόσθεσε ότι την Κυριακή, όσο έλειπε, εκείνη συναντήθηκε με γυναίκες ράφτρες που ήθελαν να οργανωθούν. Ο Πάρσονς, ενθουσιασμένος από αυτή την προοπτική, αποφάσισε να μην πάει στη Χεϊμάρκετ, αλλά να συναντηθεί με τον Σαμ Φίλντεν και άλλα στελέχη του Συνδέσμου Εργαζομένων, στο γραφείο της Αλάρμ, στην Πέμπτη Λεωφόρο 107, για να ασχοληθούν με την οργάνωση των γυναικών... Συζητούσαν ορισμένες προτάσεις πάνω στην οργανωτική καμπάνια, όταν μπήκε λαχανιασμένος ένας απεσταλμένος. «Η συγκέντρωση είναι μεγάλη στη Χεϊμάρκετ», είπε, «και ο Σπάις είναι ο μόνος ομιλητής. Θέλει να πας», είπε στον Πάρσονς, «και συ, επίσης, Φίλντεν». Το πλήθος δεν έφτανε να γεμίσει την πλατεία, γι' αυτό ο Σπάις, που είχε πάει πρώτος, έσπρωξε ένα άδειο βαγόνι στη γωνία του λιθόστρωτου δρόμου, μισό τετράγωνο πιο πέρα, για να το χρησιμοποιήσουν σαν εξέδρα οι ομιλητές. Εκεί κοντά βρισκόταν το αστυνομικό τμήμα της οδού Ντεπλέν, με διευθυντή τον αστυνόμο Τζον Μπόνφιλντ, που είχε παρατσούκλι «Γκλόμπερ», όπου 180 αστυφύλακες ήταν σε ετοιμότητα για να κάνουν επίθεση στους συγκεντρωμένους αν το καλούσε η περίπτωση. Αυτό δεν το ήξερε ο Σπάις, όπως δεν ήξερε και ότι μέσα στο πλήθος ήταν ο δήμαρχος Κάρτερ Χάρισον.

Ο Σπάις μιλούσε από το βαγόνι, όταν είδε τον Πάρσονς να φτάνει μαζί με τη γυναίκα του και τα παιδιά του. Τον είδε και ο κόσμος και ξέσπασε σε χειροκροτήματα. Ο Πάρσονς έβαλε την οικογένειά του σε ένα άλλο άδειο βαγόνι, πήγε στην αυτοσχέδια εξέδρα, σκαρφάλωσε και άρχισε την ομιλία του. «Δε βρίσκομαι εδώ για να ξεσηκώσω κανέναν», είπε, «αλλά για να πω τα πράγματα έτσι όπως έχουν». Ο δήμαρχος του Σικάγου απομακρύνθηκε από το ακροατήριο, πήγε στο αστυνομικό τμήμα και είπε στον αστυνόμο Μπόνφιλντ ότι η συγκέντρωση ήταν ειρηνική, γι' αυτό, είπε, δε χρειάζονταν οι αστυφύλακες της επιφυλακής και μπορούσαν να επιστρέψουν στα κανονικά καθήκοντά τους.

Η προβοκάτσια

Η ομιλία του Πάρσονς τέλειωσε στις δέκα. Φυσούσε κιόλας ένας παγωμένος άνεμος από τη μεριά της λίμνης και έπεφταν λίγες σταγόνες βροχής. Ερχόταν καταιγίδα. Πολλοί είχαν φύγει. Τώρα μιλούσε ο Σαμ Φίλντεν, αλλά ο Πάρσονς πήρε τη γυναίκα του και τα παιδιά του από το βαγόνι, όπου τους είχε αφήσει, και με μερικούς άλλους μπήκαν σ' ένα μπαρ, στον Ζεφφ, στη γωνία. Μετά από λίγο η παρέα γελούσε και έλεγε ιστορίες με ένα ποτήρι μπίρα στο χέρι, ενώ έξω ο Φίλντεν συνέχιζε την ομιλία του μπροστά στο πλήθος, που ολοένα μικραίνει.

«Είναι αλήθεια ή όχι», έλεγε, «ότι δεν εξουσιάζουμε την ίδια μας τη ζωή, ότι άλλοι διαμορφώνουν τις συνθήκες ύπαρξής μας, ότι...». Ξαφνικά φωνές ακούστηκαν: «Προσοχή! Η αστυνομία!». Από το τέρμα του δρόμου φάνηκαν οι 180 αστυφύλακες σε στρατιωτικό σχηματισμό, με τα γκλομπ στα χέρια. Επικεφαλής ήταν ο αστυνόμος Μπόνφιλντ και ο αστυνόμος Γουόρντ. Ο κόσμος άρχισε να τρέχει. Ο Γουόρντ σταμάτησε μπρος στο βαγόνι και είπε στον κατάπληκτο Φίλντεν: «Εν ονόματι του λαού της πολιτείας του Ιλινόις, διατάζω να διαλυθεί αμέσως και ειρηνικά αυτή η συγκέντρωση».

«Μα, Αστυνόμε», είπε ο Φίλντεν με οβησμένη φωνή, «είμαστε ειρηνικοί».

Για μια στιγμή έγινε σιωπή. Μέσα στη νύχτα ακουγόταν ο θόρυβος των ποδιών που έτρεχαν. Ξαφνικά ένα κόκκινο φως έλαμψε και ακούστηκε μια τρομερή έκρηξη. Κάποιος είχε ρίξει μια βόμβα. Ακολούθησε φοβερή σύγχυση. Η αστυνομία πυροβολούσε άγρια προς όλες τις κατευθύνσεις, άνθρωποι έπεφταν στη γη, πολλοί είχαν τραυματιστεί, άλλοι έτρεχαν, έβριζαν, βογκούσαν καθώς τους ποδοπατούσαν ή τους χτυπούσαν με τα γκλομπ οι μανιασμένοι αστυνομικοί, ένας από τους οποίους είχε σκοτωθεί και επτά ήταν βαριά τραυματισμένοι. Την άλλη μέρα το Σικάγο και όλη η χώρα είχαν μεταμορφωθεί σε ένα τέρας που διψούσε για εκδίκηση. «Με την έκρηξη της βόμβας», γράφει ο Ντέιβιντ στην αναφορά του στα γεγονότα της Χειμάρκετ, «ο Τύπος έχασε και το τελευταίο ίχνος αντικειμενικότητας... Ένας χαρακτηριστικός τίτλος ούρλιαζε: "ΤΩΡΑ ΑΙΜΑ!.." Μια βόμβα που ρίχτηκε στις γραμμές της αστυνομίας εγκαινιάζει το έργο του θανάτου».

Η «Νιου Γιork Τρίμπουν» έγραφε:

«... ο όχλος έμοιαζε να έχει χάσει τα λογικά του, διψούσε για αίμα. Μένοντας σταθερά στη θέση, έριξε καταιγισμούς πυρών στους αστυνομικούς».

Από την αρχή κιόλας, πολλοί σκέφτηκαν ότι η βόμβα ήταν έργο προβοκατόρων και αργότερα αυτή η υπόθεση υποστηρίχτηκε εν μέρει και από την αστυνομία. Το πρωί όμως της 5ης του Μάη, αλλά και πολλές μέρες αργότερα, δεν ήταν φρόνιμο να εκφράζονται τέτοιες σκέψεις.

«Συνάντησα πολλές παρέες και άκουσα τις συζητήσεις τους γύρω από τα γεγονότα της προηγούμενης νύχτας», γράφει ένας κάτοικος του Σικάγο εκείνης της εποχής. «Όλοι ήταν σίγουροι ότι δράστες του φοβερού εγκλήματος ήταν οι ομιλητές της συγκέντρωσης και άλλοι υποκινητές των εργατών. “Κρεμάστε τους πρώτα και μετά τους δικάζετε”, ήταν μια φράση που άκουγα συνέχεια... Η ατμόσφαιρα ήταν φορτισμένη από θυμό, φόβο και μίσος».

Οι εφημερίδες της χώρας δήλωναν με ένα στόμα ότι δεν είχε σημασία αν ο Πάρσονς, ο Σπάις και ο Φίλντεν είχαν βάλει τη βόμβα ή όχι. Επρεπε να κρεμαστούν για τις πολιτικές απόψεις τους, για τα λόγια τους και τη γενική δραστηριότητά τους. Όσο περισσότεροι ταραχοποιοί παραδίνονταν στο δήμειο, τόσο το καλύτερο. «Το αίσθημα δικαιοσύνης του λαού», έλεγε η «Σικάγκο Τρίμπουν», «απαιτεί οι ευρωπαίοι δολοφόνοι Ογκαστ Σπάις, Μάικλ Σβαμπι (ένα άλλο μέλος του Διεθνούς Συνδέσμου Εργαζομένων) και Σάμιουελ Φίλντεν να συλληφθούν, να δικαστούν και να απαγχονιστούν για φόνο... Απαιτεί ακόμα να συλληφθεί ο εγκληματίας Α. Ρ. Πάρσονς, που ντρόπιασε τη χώρα με τη γέννησή του σ' αυτήν, να δικαστεί και να απαγχονιστεί για φόνο»...

Υπερασπίστηκαν την εργατική τάξη με επιβλητικό και θαυμαστό τρόπο

Η διαδικασία της δίκης άρχισε στις 21 του Ιούνη με δικαστή τον Τζόζεφ Ε. Γκάρνι...

...οι μάρτυρες, όλοι τρομοκρατημένοι και μερικοί πληρωμένοι, κατέθεσαν ότι οι κατηγορούμενοι συνωμοτούσαν να ανατρέψουν βίαια την κυβέρνηση των Ηνωμένων Πολιτειών και ότι η βόμβα στη Χεϊμάρκετ και ο φόνος του Ντίγκαν ήταν το πρώτο χτύπημα μιας γενικότερης επίθεσης ενάντια στην έννομη τάξη. Όμως οι καταθέσεις τους είχαν τόσα αντικρουόμενα στοιχεία, ώστε ανάγκασαν την πολιτική αγωγή να αλλάξει την κατηγορία στη μέση της δίκης. Τώρα ισχυριζόταν ότι ο άγνωστος βομβιστής εμπνεύστηκε την ιδέα να ρίξει τη βόμβα από τα λόγια και τις ιδέες των κατηγορουμένων.

Ετσι, δε δικάζονταν πια οι άνθρωποι, αλλά τα βιβλία και οι γραπτές ιδέες. Το φαινόμενο αυτό επρόκειτο να επαναληφθεί πολλές φορές αργότερα στις ΗΠΑ. Διαβάστηκαν αμέτρητα άρθρα του Πάρσονς και του Σπάις. Εκτέθηκαν στο δικαστήριο όλοι σχεδόν οι λόγοι των κατηγορουμένων. Χρησιμοποιήθηκαν αποσπάσματα βιβλίων πάνω στο χαρακτήρα και τη φιλοσοφία της πολιτικής, σαν ενοχοποιητικά στοιχεία. Το πολιτικό πρόγραμμα του Συνδέσμου Εργαζομένων, οι αποφάσεις και οι δηλώσεις του θεωρήθηκαν αποδείξεις που ενέπλεκαν τους κατηγορουμένους στο φόνο του Ντίγκαν.

Η ετυμηγορία ήταν δεδομένη. Η μεγάλη μέρα της δίκης έφτασε. Οι κατηγορούμενοι απευθύνθηκαν στο δικαστήριο και κατηγορήσαν τους κατηγορούσους τους. Εξήγησαν γιατί δεν έπρεπε να καταδικαστούν σε θάνατο και γιατί οι ένοχοι δεν ήταν αυτοί, αλλά η κοινωνία. Η φωνή τους κυριάρχησε μέσα στην αίθουσα και ακούστηκε το ίδιο δυνατά σε όλη τη χώρα. Καμιά εφημερίδα, όσο συντηρητική κι αν ήταν, δεν αρνήθηκε το γεγονός ότι οι κατηγορούμενοι αφήφισαν το θάνατο και υπερασπίστηκαν την εργατική τάξη με επιβλητικό και θαυμαστό τρόπο...